

- یک‌شنبه ۲ دی ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۲۳**

سپهرغرب، گروه اقتصادی – طاهره ترابی‌مهوش؛ در گفت‌وگو با مدیرکل صنعت، معدن و تجارت مشخص شد؛ امروز بالادست سد اکباتان به جولانگاه سارقان سیلیس بدل شده است.

اخبار ناخوشایند اضافه‌برداشت معدنی و برداشت‌های غیرمجاز از کانی‌های معدنی در سراسر کشور کم نیست اما فاجعه زمانی رخ می‌دهد که اموال بیت‌المال طی سالیان دراز باوجود اطلاع دستگاه‌های مرتبط با حوزه صنعت و معدن از سازمان صمت گرفته تا نیروی انتظامی و دادگستری به بی‌گما برود.
بله درست خوانید اگر اخبار مرتبط با برداشت غیر مجاز سیلیس از حوزه بالای سد اکباتان را جستجو کنید خواهید دید این داستان‌ها سر دراز دارد به طوری که نخستین واکنش‌ها ازسوی مسئولان به اواسط دهه ۸۰ بازمی‌گردد و امروز این تخلفات به بالاترین حد خود رسیده به طوری که برخی از فعالیت ۱۰۰ بیل مکانیکی به‌صورت غیر مجاز در راستای برداشت سیلیس خبر می‌دهند.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا درخصوص این مسئله با مهدی طاهری؛ یکی از معدن‌داران و سید احمد شایان؛ مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

معدنکار سیلیس با بیان اینکه وضعیت اسفبار معدنکاران قانونی سیلیس غیر قابل وصف است به طوری که باید حتماً از نزدیک شرایط آن‌ها را دید گفت؛ واقعیت این این است که در پی بی‌تدبیری استاندار پیشین، ما به ۱۰۰ سال قبل بازگشتیم. مهدی طاهری با ابراز اینکه در حال حاضر قاچاق سیلیس از بالادست به سمت سد اکباتان، کار را برای معدن‌کاران واقعی و قانونی دشوار کرده تشریح کرد؛ امروز در بالادست سد به‌صورت مستمر ۱۰۰ بیل مکانیکی نسبت به برداشت غیر جاز سیلیس اقدام می‌کنند. وی ادامه داد: درواقع این تلاش معدنکاران و منابع معدنی استان است که به تاراج می‌رود زیرا در پس این برداشت‌های غیر قانونی نه مسئول فنی وجود دارد که برای حجم، میزان و محل برداشت طرح بنویسد و نه از فراوری و توجه به محیط زیست و پرداخت حقوق دولتی و مالیات ارزش افزوده خبری هست، تشریح کرد؛ تأسف‌بارتر اینکه طی سال‌های اخیر فعالیت مستمر بیل‌های مکانیکی در بالادست سد خود منجر به مسدود شدن راه آب‌های منتهی به سد و خشک و آلوده شدن آب و آلودگی هوا در منطقه شده است.

این معدنکار با بیان اینکه امروز برای من معدنکار هزینه برداشت هر کیلو سیلیس برابر با

هزار و ۱۰۰ تومان است حال آنکه این متخلفان با قیمت‌های پایین‌تر، بازار این محصول معدنی را به‌دست گرفته‌اند، تشریح کرد؛ مسئله این است که هزینه استحصال و تولید برای برداشت‌های غیر قانونی به خاطر عدم هزینه‌کرده‌های فنی و تخصصی، عدم پرداخت مالیات و حقوق دولتی بسیار پایین‌تر است.

طاهری با انتقاد از عملکرد اداره کل منابع طبیعی، نیروی انتظامی و دادستانی در مواجهه با این تخلف آشکار عنوان کرد؛ آنچه مسلم است اینکه سازمان صمت، معدن و تجارت به‌تنهایی از پس برخورد با این سارقان اموال عمومی برنخواهد آمد.

وی با بیان اینکه من سال‌های سال در نقاط مختلف کشور فعالیت معدنی داشته و معادنی هم در حال بهره‌برداری در توپسرکان و ملایر دارم عنوان کرد؛ نکته تأسف‌بار این است که بر اثر فعالیت این متخلفان طی دو سال گذشته حتی یک کیلو سیلیس هم به سیلیس‌کوبی‌های منطقه نفروخته‌ام چراکه محصول مورد نیاز آن‌ها توسط این سارقان از بالادست سد با قیمت پایین‌تر تأمین می‌شود.

وی ادامه داد: عمق فاجعه وقتی نمود پیدا

می‌کند که بدانید بکرتری مناطق تحت مدیریت منابع طبیعی استان که در بالادست سد و نقاطی

همچون ورکانه و ارزانفود است از طریق ۱۰۰ بیل مکانیکی به‌صورت زنجیره‌ای شخم شده و دیگر خیری از خاستگاه گون‌ها با عمر چندصدساله نیست.

این فعال معدنی ادامه داد: براینند این وضعیت این است که در حال حاضر تمام معدنکاران قانونی این منطقه با تولید ۱۲۰ هزار تن کنار کشیده و عرصه را برای فعالیت متخلفان با حجم برداشت ۳۰۰ هزار تنی خالی کرده‌اند به طوری که امروز نیاز همه واحدهای دانه‌بندی سیلیس از طریق این برداشت‌ها تأمین می‌شود.

در ادامه مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان همدان نیز با تأیید صحبت‌های مطرح‌شده ازسوی معدن‌کار سیلیس، گفت؛ خوشبختانه ما معدنکاران قانونی این منطقه با سیلیس مواجهیم که عمده آن در ناحیه جنوبی استان ملایر و نهاوند قرار دارد.

سید احمد شانیان با تأکید بر اینکه طی سال اخیر سعی ما بر جلوگیری از خام‌فروشی این کانی معدنی بوده تشریح کرد؛ بنابراین در صدت تکمیل زنجیره ارزش این محصول معدنی برآمدیم به طوری که امروز همدان دارنده نخستین واحد تولید شمش منیزیم کشور با سرمایه‌گذاری هزار میلیارد تومانی ازسوی بخش خصوصی است.

سامانه‌های دیجیتال، کلید کاهش فرار مالیاتی

۱۲ میلیون تومان می‌رسد، مشمول مالیات می‌شوند. در دولت چهاردهم کف معافیت مالیاتی به چهار میلیون تومان برای کارگران و کارمندان رسیده، اما همچنان در خصوص مالیات بر درآمدهای تا سقف ۳۵ میلیارد تومان، معافیت‌هایی اعمال می‌شود که به‌نظر من نادرست است.

وی تصریح می‌کند: تنظیمات مالیاتی باید به گونه‌ای انجام شود که بتوانیم اقتصاد کشور را با آن مدیریت کنیم، برای نمونه زمانی که یک قرارداد منعقد می‌شود، مالیاتی به آن قرارداد تعلق می‌گیرد، این مالیات از طریق سامانه‌های آنلاین قابل پرداخت است، اما باید این سامانه‌ها به‌گونه‌ای طراحی شوند که دولت بتواند از طریق آن‌ها اطلاعات مالیاتی را به‌طور دقیق جمع‌آوری کند، در حال حاضر، سامانه‌هایی همچون سامانه خودنویس و سامانه کارتر در مسیر اجرایی قرار دارند تا بتوانند پایگاه داده‌ای برای دولت ایجاد کنند و به دولت در اجرای قوانین مالیاتی کمک کنند.

■ **لزوم طراحی سامانه‌های دقیق مالیاتی**
وی‌خاطرنشان می‌کند: یکی دیگر از مشکلات اصلی دولت این است که در برخی حوزه‌ها همچون مالیات بر خانه‌های خالی به‌طور کامل موفق نبوده است، زیرا به دلیل دسترسی نداشتن به پایگاه داده‌های لازم نتوانسته این قوانین را به‌درستی اجرا کند، در بسیاری از کشورهای دنیا بخش املاک به‌عنوان یک منبع اصلی برای دریافت مالیات شناخته می‌شود. مالیات بر سوداگری در بخش مسکن که یکی از نیازهای ضروری جامعه است، به صورت تصاعدی افزایش پیدا می‌کند، این سیستم موجب می‌شود که افراد نتوانند به راحتی در این بخش به سوداگری پرداخته و در نهایت مالیات‌های بیشتری دریافت شود.

زنگ خطر رکود در صنعت به صدا درآمد

مرکز پژوهش‌ها در این گزارش تأکید کرده که سیاست‌گذاران باید با بازنگری در برنامه‌های اقتصادی و حمایت از تولید، از تشدید رکود در این بخش‌ها جلوگیری کنند. افزایش سرمایه‌گذاری، رفع موانع تجاری و ایجاد زیرساخت‌های لازم ازجمله پیشنهادات مطرح‌شده برای بهبود وضعیت این صنایع است.

■ **هشدار درباره رکود در بخش صنعت**
این گزارش نشان می‌دهد رشد اقتصادی بخش صنعت ایران از سال ۱۴۰۲ به شدت کاهش یافته و این روند در نیمه نخست ۱۴۰۳ تشدید شده. رشد ارزش افزوده این بخش در تمامی فصول سال ۱۴۰۲ کمتر از میانگین دو ساله بود و سهم صنعت از تولید ناخالص داخلی نیز از سال ۱۴۰۰ کاهش یافته است.

تحریم‌ها، نوسانات ارزی، کاهش نقدینگی و سیاست‌های کنترلی از دلایل اصلی این رکود هستند. گزارش تأکید دارد که بدون اتخاذ سیاست‌های حمایتی، رکود می‌تواند عمیق‌تر شده و سایر بخش‌های اقتصادی را نیز تحت تأثیر قرار دهد. راهکارهای پیشنهادی شامل افزایش سرمایه‌گذاری، بهبود دسترسی به اعتبارات و رفع موانع تجاری است.

■ **سرمایه‌گذاری و اشتغال**
در سال‌های اخیر، سرمایه‌گذاری در بخش صنعت کاهش یافته و به طور متوسط هر کارگر با سرمایه‌کتری مشغول به کار است. این روند، کاهش بهره‌وری نیروی کار را به همراه داشته و نشان‌دهنده گرایش فعالیت‌های صنعتی از سرمایه‌بر به کاربر است. همچنین، در سال ۱۴۰۲

سپهرغرب، گروه اقتصادی؛ کارشناسان اقتصادی نسبت به رکود صنعت در سال آینده هشدار داده‌اند و پیش‌بینی می‌کنند که کاهش تقاضا و مشکلات زنجیره تأمین می‌تواند به تضعیف تولید و کاهش اشتغال در این بخش منجر شود.

گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با عنوان «رصد شاخص‌های بخش صنعت منتهی به ۶ ماهه اول ۱۴۰۳» نشان‌دهنده رکود عمیق در بخش صنعت ایران است. این گزارش با بررسی شاخص‌های کلیدی تولید، فروش، تورم، سرمایه‌گذاری و اشتغال، تصویر جامعی از وضعیت این بخش ارائه داده و تأکید کرده که بدون بازنگری جدی در سیاست‌های اقتصادی، روند رکود می‌تواند تشدید شود.

■ **رکود تولید و فروش**

بر اساس گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، رکود در بخش صنعت ایران در نیمه نخست سال ۱۴۰۳ به وضوح قابل مشاهده است. این رکود به‌ویژه در صنایع بوری مهم نظیر چوب و کاغذ، محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات، ماشین‌آلات و تجهیزات، خودرو و قطعات، دارو، کاشی و سرامیک، فلزات پایه، سیمان و منسوجات نمایان شده است.

این صنایع با رشد منفی در تولید و فروش مواجه بوده‌اند، به‌گونه‌ای که کاهش تقاضا عامل اصلی این روند نزولی تلقی می‌شود. کارشناسان هشدار داده‌اند که در صورت ادامه این وضعیت، رکود تقاضا در ماه‌های آینده می‌تواند به سایر صنایع نیز گسترش یابد.

اما در نعوه برخورد این گونه اعلام می‌کند که در گشت‌های یگان حفاظت منابع طبیعی همدان مشاهده شده که نزدیک به ۴۰ موتورسوار در دره‌های نزدیکی ارزانفود نگهبانی می‌دهند و با دیدن خودروی یگان حفاظت به سرعت محل را ترک و خودروهای بیل مکانیکی را در پستیوی مخفی می‌کنند. یگان حفاظت منابع طبیعی در صورت مشاهده بیل مکانیکی اقدام به برداشتن باطری و توقیف آن می‌کنند اما پیش از رسیدن مأموران، افراد متخلف خودرو را در مکانی پنهان و باطری آن را خارج می‌کنند تا در صورت کشف محل اختفای خودرو امکان توقیف و جابجایی آن ممکن نباشد. مراتب ارزانفود ملو از تیب متراکم گون است؛ بنابراین به‌واسطه وجود پوشش گیاهی، قانون اجازه صدور مجوز برداشت در این محل را نمی‌دهد و همه فعالان در این محدوده بدون مجوز فعالیت هستند و تنها راه، حفاظت و حراست از گون‌رار و حفظ این ماده معدنی با ارزش است.

اما متأسفانه این نوع برخورد سطحی با این حجم برداشت‌ها و میزان تخلف معرزی که در منطقه اتفاق می‌افتد، همخوانی نداشته و بیشتر در حد فراهم کردن محملی برای خنده و به تمسخر گرفتن قانون ازسوی متخلفان را فراهم می‌آورد.

جمع‌آوری اطلاعات و نظارت بر سامانه‌ها وجود دارد، فرار مالیاتی در کشور به دلیل دسترسی نداشتن به داده‌های معتبر و نبود زیرساخت‌های مناسب، همچنان یک چالش بزرگ است که باید با استفاده از سامانه‌های دقیق‌تر و متصل به یکدیگر به‌تدریج حل شود، سامانه‌هایی همچون سامانه ملی املاک و اسکان و سامانه‌های مرتبط با مالیات ابزارهایی هستند که می‌توانند در این زمینه به دولت کمک کنند، البته این سامانه‌ها باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که دولت بتواند اطلاعات دقیق‌تری از فعالیت‌های اقتصادی مختلف جمع‌آوری کند و از آن‌ها برای اعمال مالیات‌های منصفانه و تصاعدی استفاده نماید.

نظارت مستقیم سازمان امور مالیاتی بر طراحی و عملکرد این سامانه‌ها ضروری به‌نظر نمی‌رسد، چراکه وظیفه اصلی این سازمان بهره‌برداری از اطلاعات موجود در این سامانه‌ها برای اجرای قوانین مالیاتی است، اما در عین حال دستیابی به اطلاعات دقیق و شفاف از قراردادهای و معاملات اقتصادی به‌ویژه در بخش مسکن می‌تواند کمک بزرگی به کاهش فرار مالیاتی و افزایش عدالت اجتماعی باشد، از سوی دیگر اصلاحات مالیاتی باید به‌گونه‌ای انجام شود که بار مالیاتی بیشتر بر دوش افرادی قرار گیرد که در دارای‌های کلان هستند و نه کارگرانی که با دستمزدهای کم، مالیات‌های خود را به سختی می‌پردازند.

در آخر برای دستیابی به یک سیستم مالیاتی منصفانه و کارآمد، ضروری است که از فناوری‌های نوین استفاده کرده و با ایجاد سامانه‌های هوشمند و شفاف، تمامی بخش‌های اقتصادی تحت پوشش مالیات قرار گیرند، تنها در این صورت است که می‌توان به عدالت مالیاتی واقعی دست یافت و از نابرابری‌ها در توزیع بار مالیاتی کاست.

وی با بیان اینکه امروز می‌توان گفت در مبعث سیلیس تا ۵۰ درصد از خام‌فروشی طی سه سال گذشته جلوگیری کرده‌ایم تصریح کرد؛ در خصوص برداشت‌های غیر مجاز باید بگویم سازمان ما منطبق با ماده ۱۹ قانون معدان متولی گزارش تخلف است بنابراین پیگیری ادامه کار بر عهده نهادهایی همچون نیروی انتظامی و منابع طبیعی است، طبق گزارش‌هایی که از سوی اداره کل ما ارجاع داده شده، این ارگان‌ها نیز تلاش بسیاری در برخورد با متخلفان کرده‌اند؛ اما تا به مرحله صفر رساندن این تخلف فاصله بسیار است.

وی ادامه داد: حتی برحسب ضرورت دادستان نیز در این قضیه ورود کرده، طی این سال‌ها ما به وظیفه قانونی خود جامعه عمل پوشانیدیم اما مسئله این است که جرایم در نظر گرفته شده از بازدارندگی لازم برخوردار نیست و نمی‌تواند فرد متخلف را از کار غیر قانونی خود بازدارد.

مع‌الوصف با توجه به آنچه گفته شد؛ گویی برخورد‌های صورت‌گرفته از سوی متولیان تا حدی سطحی است که بیشتر موجبات پوزخند متخلفان را به‌بنیال دارد برای مثال همراه سال گذشته اسفندپار خرابی؛ مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان همدان بزرگ‌ترین تهدید منابع طبیعی استان را برداشت‌های غیر مجاز اعلام کرد

سامانه ملی املاک و اسکان می‌گوید؛ سازمان امور مالیاتی به‌طور مستقیم نظارت بر این سامانه‌ها ندارد، این سامانه‌ها توسط دیگر نهادها همچون وزارت مسکن و شهرسازی طراحی و اداره می‌شوند، با این حال سازمان امور مالیاتی می‌تواند از اطلاعات جمع‌آوری شده در این سامانه‌ها بهره‌برداری کند، برای نمونه بر اساس قانون مالیات بر خانه‌های خالی، سازمان امور مالیاتی می‌تواند با استفاده از اطلاعات سامانه ملی املاک و اسکان، مالیات بر خانه‌های خالی را اعمال کند.

مهدی موحدی بیک‌نظر، می‌افزاید: نکته‌ای که باید توجه داشت این است که هر سامانه‌ای هدف خاص خود را دارد و ممکن است برای اهداف مالی مالیاتی طراحی شده باشد. ■ **بهره‌برداری از اطلاعات سامانه‌های دیگر نهادها**
وی تصریح می‌کند؛ سازمان امور مالیاتی به‌عنوان یک بهره‌بردار از این اطلاعات می‌تواند از آن‌ها برای تعیین مالیات‌هایی همچون مالیات بر اجاره یا مالیات بر خانه‌های خالی استفاده کند، اما نظارت کلی بر این سامانه‌ها به عهده سازمان امور مالیاتی نیست و این سازمان تنها از اطلاعات موجود در این سامانه‌ها برای اعمال مالیات‌های خود استفاده می‌کند.

این مسئول خاطرنشان می‌کند: به طور کلی، سازمان امور مالیاتی بهره‌بردار اطلاعات سامانه‌هاست و نظارت بر طراحی و عملکرد این سامانه‌ها از وظایف آن سازمان نیست، در حال حاضر بر اساس اطلاعات موجود در سامانه ملی املاک و اسکان، سازمان امور مالیاتی می‌تواند مالیات بر خانه‌های خالی را اعمال کند.

به گزارش ایسنا، به‌نظر می‌رسد که برای برقراری یک سیستم مالیاتی منصفانه و کارآمد در کشور نیاز به اصلاحات بنیادین در حوزه مالیات‌های مختلف

نظارت دولت بر سامانه‌های مختلف

سختگوی سازمان امور مالیاتی کشور در باره نظارت دولت بر سامانه‌های مختلف همچون

تسهیل فرآیند صادرات، بازارهای بین‌المللی برای تولیدات صنعتی ایران گسترش یابد.

۴. اصلاح سیاست‌های قیمت‌گذاری
یکی از مشکلات مهم صنایع، قیمت‌گذاری دستوری محصولات صنعتی است. این سیاست‌ها اغلب موجب کاهش سودآوری صنایع شده و قدرت رقابت آن‌ها را تضعیف کرده است. گزارش تأکید می‌کند که اصلاح سیاست‌های قیمت‌گذاری با حرکت به سمت بازار رقابتی می‌تواند انگیزه تولیدکنندگان را افزایش دهد.

۵. حمایت از نوآوری و بهره‌وری نیروی کار
برای افزایش بهره‌وری در بخش صنعت، باید حمایت بیشتری از تحقیق و توسعه (R&D) و فناوری‌های نوین صورت گیرد. علاوه بر این، آموزش نیروی کار و ارائه مشق‌های مالی به شرکت‌هایی که در ارتقای مهارت کارکنان خود سرمایه‌گذاری می‌کنند، می‌تواند نقش مهمی در بهبود کارایی ایفا کند.

۶. کنترل نوسانات ارزی
گزارش پیشنهاد می‌کند که با مدیریت مناسب بازار ارز و ایجاد ثبات در نرخ ارز، زمینه‌ساز برای کاهش هزینه‌های واردات مواد اولیه و افزایش توان رقابت‌پذیری صنایع فراهم شود. این پیشنهادها بر آن است تا از تعمیق رکود در بخش صنعت جلوگیری کرده و زمینه‌ساز بازگشت این بخش به مسیر رشد پایدار شود. مرکز پژوهش‌ها تأکید دارد که اجرای سریع و هماهنگ این راهکارها توسط سیاست‌گذاران و نهادهای پیشنهاد کشور می‌تواند به اقتصاد عمیق‌تر در این بخش حیاتی جلوگیری کند.

گزارش اخیر خود با تأکید بر ضرورت مقابله فوری با رکود بخش صنعت، مجموعه‌ای از پیشنهاد‌های سیاستی را برای خروج از این وضعیت ارائه داده است. این پیشنهادها بر بازنگری در سیاست‌های اقتصادی، افزایش سرمایه‌گذاری و حمایت از تولید متمرکز هستند.

۱. افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های صنعتی
یکی از راهکارهای کلیدی برای رونق بخش صنعت، ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای تولید است. این امر شامل سرمایه‌گذاری در توسعه خطوط تولید، بهبود فناوری، و ایجاد شهرک‌های صنعتی مجهز می‌شود. توجه به تسهیل فرآیند صدور مجوزها و حمایت از پروژه‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت می‌تواند انگیزه‌بخش خصوصی را افزایش دهد.

۲. بهبود دسترسی به منابع مالی و اعتباری
یکی از بزرگ‌ترین مشکلات بخش صنعت، محدودیت در تأمین منابع مالی و اعتباری است. گزارش توصیه می‌کند که با اصلاح سیاست‌های بانک مرکزی، امکان دسترسی صنایع به تسهیلات بانکی تسهیل شود. کاهش نرخ سود تسهیلات و ارائه بسته‌های حمایتی ویژه به صنایع کوچک و متوسط (SMEs) نیز می‌تواند ازجمله اقدامات مؤثر باشد.

۳. رفع موانع تجاری و تسهیل صادرات
تحریم‌های اقتصادی و مشکلات تجاری ازجمله موانع عمده پیش روی صنایع کشور هستند. پیشنهاد کشور می‌تواند به اتخاذ سیاست‌های حمایتی برای رفع محدودیت‌های تجاری و همچنین

مشکلات ساختاری و شاخص مدیران خرید تحریم‌های اقتصادی، نوسانات نرخ ارز، بانک مرکزی، امکان دسترسی صنایع به تسهیلات بانکی تسهیل شود. کاهش نرخ سود تسهیلات و ارائه بسته‌های حمایتی ویژه به صنایع کوچک و متوسط (SMEs) نیز می‌تواند ازجمله اقدامات مؤثر باشد.

۳. رفع موانع تجاری و تسهیل صادرات
تحریم‌های اقتصادی و مشکلات تجاری ازجمله موانع عمده پیش روی صنایع کشور هستند. پیشنهاد کشور می‌تواند به اتخاذ سیاست‌های حمایتی برای رفع محدودیت‌های تجاری و همچنین